

OBSAH

Predhovor

1. Základné pojmy a princípy zdravotníckej etiky (M. Mojtoová)	8
1.1 Zdravotnícka etika.....	8
1.2 Ošetrovateľská etika.....	9
1.3 Etické požiadavky na zdravotnícky personál.....	10
1.4 Základné etické princípy v zdravotníctve.....	11
1.5 Holistický prístup.....	12
2. História a súčasnosť zdravotníckej etiky vo svete (M. Mojtoová)	13
2.1 Hippokratova prísaha a hippokratovská tradícia.....	13
2.2 Židovsko-kresťanská tradícia.....	14
2.3 Novodobé filozofické smery.....	15
2.4 Základné medzinárodné etické dokumenty v zdravotníctve.....	16
3. Ochrana ľudských práv a dôstojnosť pacienta/klienta (M. Mojtoová)	19
3.1 Práva pacientov.....	19
3.2 Etické komisie.....	20
3.3 Paternalizmus a partnerstvo.....	20
3.4 Informovaný súhlas.....	21
3.5 Povinnosť mlčanlivosti.....	23
3.6 Poškodzovanie pacienta zdravotníkom.....	24
3.7 Práva zdravotníckych pracovníkov.....	25
3.7.1 Výhrada svedomia.....	25
3.7.2 Špecifické práva.....	26
4. Etické problémy v gynekológii a pôrodníctve (M. Mojtoová, E. Grey, E. Gažíková)	27
4.1 Plánované rodičovstvo a antikoncepcia.....	27
4.2 Prírodné metódy plánovania rodičovstva.....	27
4.3 Umelé metódy - antikoncepcia.....	29
4.3.1 Kontraceptívne - neabortívne metódy.....	29
4.3.2 Kombinácia kontraceptívnej a abortívnej metódy.....	30
4.3.3 Abortívne metódy.....	32
4.4 Sterilizácia.....	33
4.5 Umelé oplodnenie (inseminácia).....	34
4.5.1 Umelé oplodnenie - manipulácia s gamétami.....	34
4.5.2 Umelé oplodnenie (IVF) - oplodnenie v skúmavke.....	35
4.6 Umelé ukončenie tehotenstva (UUT).....	36
4.6.1 Stratégie Pro Life vs. Pro Choice.....	36
4.6.2 Vývoj legislatívnej situácie v problematike UUT v SR.....	37
4.6.3 Problematika UUT v SR a v zahraničí.....	38

4.6.4	Dôvody k UUT.....	40
4.6.5	Rozdiel medzi spontánnym a umelým potratom.....	41
4.6.6	Metódy UUT.....	42
4.6.7	Zdravotné komplikácie po vykonaní UUT.....	42
4.6.8	Problematika UUT vo vzťahu rodič - dieťa.....	44
4.7	Utajené pôrody.....	44
4.7.1	Hniezda záchrany.....	45
5.	Etické problémy v pediatrii a neonatológii (M. Mojtoová, E. Gažíková)	46
5.1	Pediatrica.....	46
5.1.1	Lekár versus rodič.....	46
5.1.2	Bolesť u dieťaťa.....	47
5.1.3	Zásady prístupu zdravotníckych pracovníkov k dieťaťu.....	48
5.1.4	Charta práv hospitalizovaného dieťaťa.....	49
5.1.5	Chronicky choré deti a deti s malígnymi chorobami.....	50
5.2	Neonatológia.....	50
5.2.1	Kongenitálne anomálie, extrémna nezrelosť a perinatálna asfyxia u novorodencov. . .	50
5.2.2	Etické aspekty ukončenia mechanickej ventilácie.....	51
5.2.3	Neonatologická starostlivosť o dieťa.....	52
5.2.4	Špecifika prístupu k rodičom dieťaťa pri úmrtí.....	52
6.	Etické problémy v psychiatrii (M. Mojtoová, E. Gažíková)	54
6.1.	Psychicky chorí pacienti a právne normy.....	54
6.2.	Eticky problémové oblasti a úlohy v psychiatrii.....	55
6.3.	Stigmatizácia psychiatrických pacientov.....	57
6.3.1	Dôsledky stigmatizácie.....	57
6.3.2	Destigmatizácia pacientov s psychiatrickou diagnózou.....	58
7.	Etické problémy v dialyzačnej liečbe (M. Mojtoová)	60
7.1	Obličky a ich funkcie.....	60
7.2	Etické rozpory v dialyzačnej liečbe.....	60
8.	Etické problémy transplantácií (M. Mojtoová)	63
8.1	Typy transplantácií.....	63
8.2	Darcovia orgánov.....	64
8.2.1	Živý darca.....	64
8.2.2	Mŕtvy darca.....	65
8.3	Transplantácia obličky.....	65
8.3.1	Kontraindikácie transplantácie obličky.....	66
8.3.2	Transplantácia obličky od žijúceho darcu.....	66
8.3.3	Súčasná legislatívna úprava transplantácií od žijúcich darcov v SR.....	68
9.	Etické problémy v geriatrickej starostlivosti (E. Gažíková, M. Mojtoová)	69
9.1	Biológia starnutia.....	69
9.1.1	Rizikové skupiny starých ľudí.....	69
9.2	Koncepcia geriatrickej starostlivosti.....	70
9.2.1	Formy geriatrickej starostlivosti.....	70

9.3	Charakteristika najčastejších ochorení starších ľudí.....	73
9.3.1	Alzheimerova choroba.....	73
9.3.2	Parkinsonova choroba.....	73
9.4	Etické problémy v geriatrickej starostlivosti.....	74
10.	Etické problémy v starostlivosti o dlhodobo chorých a zomierajúcich (M. Mojtoová)...	75
10.1	Paliatívna starostlivosť.....	75
10.1.1	Formy paliatívnej starostlivosti.....	76
10.2	Hospicová starostlivosť.....	77
10.2.1	Formy hospicovej starostlivosti.....	78
10.2.2	Hospicová a paliatívna starostlivosť na Slovensku a v Čechách.....	79
10.2.3	Kritériá prijatia do hospicu.....	80
10.3	Zomieranie.....	81
10.3.1	Štádiá zomierania (Elisabeth Kubler-Rossová).....	81
10.4	Komplexná terminálna starostlivosť o nevyliciteľne chorých a zomierajúcich pacientov ..	82
10.4.1	Uspokojovanie potrieb nevyliciteľne chorých pacientov.....	82
10.4.2	Multidisciplinárny tím v starostlivosti o zomierajúceho.....	84
10.5	Komunikácia s nevyliciteľne chorými a zomierajúcimi.....	84
10.5.1	Pravda versus milosrdná lož.....	84
10.5.2	Postup pri informovaní o onkologickom ochorení.....	85
11.	Eutanázia ako etický problém (M. Mojtoová)	87
11.1	Právo na smrť („right to die“). ..	87
11.2	Formy eutanázie.....	88
11.3	História a prax eutanázie v súčasnosti.....	89
11.4	Eutanázia a fenomén „šikmého klzkého svahu“.....	90
11.5	Etické postoje k eutanázii.....	90
12.	Etická problematika HIV/AIDS (M. Mojtoová)	93
12.1	Spôsoby prenosu HIV.....	93
12.2	Prenos infekcie HIV v súvislosti s pôrodom.....	94
12.2.1	Sprievodné ochorenia HIV u dojčiat a detí.....	94
12.3	Priebeh ochorenia spôsobeného HIV.....	95
12.4	Eticky problematické aspekty HIV/AIDS.....	96
12.4.1	Oznámenie pravdy o HIV pozitívite.....	96
12.4.2	Zachovanie mlčanlivosti.....	96
12.4.3	Práva a povinnosti pacienta/zdravotníka infikovaného vírusom HIV.....	97
12.4.4	Povinná depistáž.....	97
12.5	Psychosociálne dopady HIV/AIDS.....	97
12.5.1	Stigmatizácia ľudí infikovaných HIV a ich blízkych.....	98
12.5.2	Edukácia.....	99
13.	Etické problémy v laboratórnej medicíne (M. Mojtoová)	100
13.1	Etické problémy prenatálnej genetickej diagnostiky.....	101
14.	Etické a sociálne problémy rómskej menšiny žijúcej v segregovaných lokalitách (M. Mojtoová, E. Gažíková)	104

14.1	Životné podmienky v segregovaných rómskych komunitách.....	104
14.2	Nezamestnanosť Rómov.....	105
14.3	Problematika bývania v rómskych komunitách.....	105
14.4	Zdravotná situácia v rómskych komunitách.....	106
14.5	Výchova detí v rómskej rodine.....	107
14.6	Terénna sociálna práca v marginalizovaných rómskych komunitách.....	108
15.	Syndróm vyhorenia (M. Mojtoová)	110
15.1	Príčiny vyhorenia.....	110
15.1.1	Príčiny a dôsledky syndrómu vyhorenia v zdravotníctve.....	110
15.2	Priebeh procesu vyhorenia.....	111
15.3	Ohrozené profesie	112
15.3.1	Rozdiel medzi stresom a syndrómom vyhorenia.....	112
15.4	Prevenca vyhorenia.....	113
	Zoznam použitej literatúry.....	115
	Zoznam použitých a odporúčaných elektronických odkazov.....	116
	Ďalšia odporúčaná literatúra.....	116
	Príloha	118